

บทที่ 1

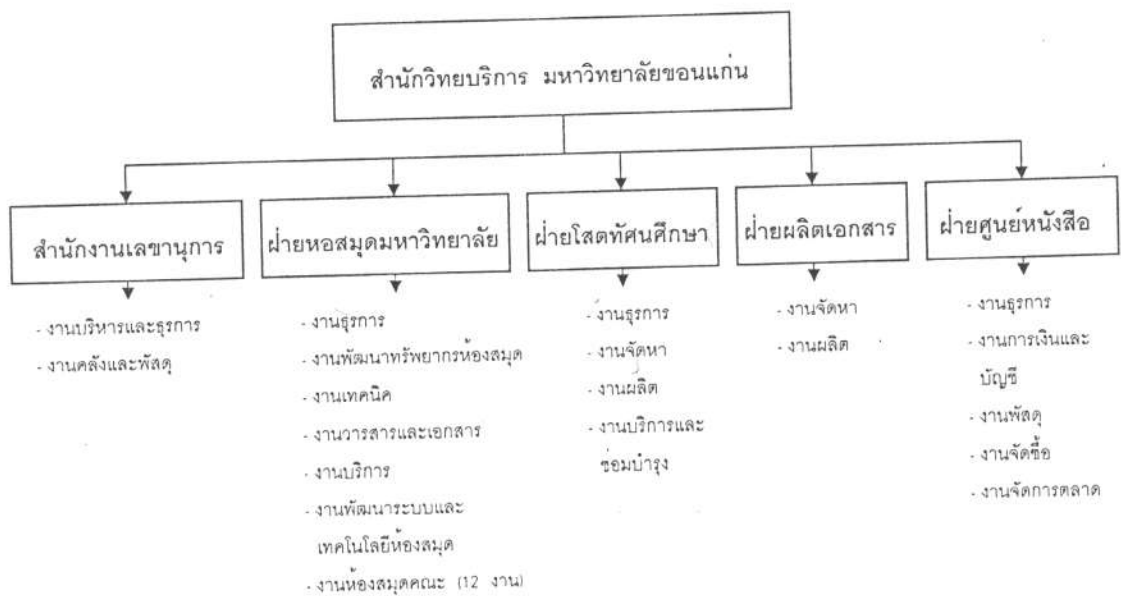
บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ภูมิหลัง

หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ก่อตั้งขึ้นพร้อมกับการก่อตั้งมหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. 2507 โดยอาศัยตึกคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นที่ทำการชั่วคราว ต่อมา ในปี พ.ศ. 2509 มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เปิดทำการที่จังหวัดขอนแก่น หอสมุดกลางจึงย้ายมาเปิดทำการที่ชั้นสองอาคารคณะวิศวกรรมศาสตร์ จนกระทั่งเดือนเมษายน พ.ศ. 2515 หอสมุดกลางได้ย้ายมาอยู่อาคารของหอสมุดกลาง (ปัจจุบันคือสำนักงานอธิการบดี อาคาร 2)

ในปีพ.ศ. 2521 ได้เริ่มโครงการก่อตั้ง “สำนักวิทยบริการ” และได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2522 สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีวัตถุประสงค์ให้หน่วยงานบริการวิชาการทุกแขนงรวมเข้าด้วยกัน และใช้เป็นแหล่งค้นคว้าทางวิชาการได้อย่างเต็มที่ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 5 ฝ่ายดังนี้

และในปีเดียวกันนี้มหาวิทยาลัยได้อนุมัติจัดสร้างอาคารหอสมุดกลางหลังปัจจุบันเป็นอาคาร 3 ชั้น เพื่อความสะดวกในการเปิดให้บริการแก่ผู้ใช้ได้มากขึ้น เนื่องจากใกล้กับหอพักนักศึกษาและเป็น ศูนย์กลางของคณะต่าง ๆ โดยก่อสร้างเสร็จและย้ายมาทำการในเดือนกุมภาพันธ์ 2524 และ เมื่อพ.ศ. 2535 มหาวิทยาลัยได้พิจารณาเห็นว่าอาคารปัจจุบันของหอสมุดกลางคับแคบ ไม่เพียงพอที่จะให้บริการกับจำนวนนักศึกษาและบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่เพิ่มมากขึ้น จึงอนุมัติให้ สร้างอาคารอีก 1 หลังเป็นอาคาร 6 ชั้นเชื่อมต่อกับอาคารหลังเดิม ณ บริเวณด้านหลัง ซึ่งเปิด ให้บริการเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2538

ฝ่ายหอสมุดมหาวิทยาลัยแบ่งออกเป็น 18 งาน ได้แก่ งานธุรการ งานพัฒนา ทรัพยากรห้องสมุด งานเทคนิค งานวารสารและเอกสาร งานบริการ งานพัฒนาระบบและ เทคโนโลยีห้องสมุด และงานห้องสมุดคณะอีก 12 งาน ซึ่งที่ทำการของงานทุกงาน ยกเว้นงาน ห้องสมุดคณะ 12 งาน ตั้งอยู่ที่อาคารหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น (อภย ประกอบผล, 2540)

สำหรับงานวารสารและเอกสารแบ่งหน่วยงานย่อยออกเป็น 3 หน่วย ได้แก่ หน่วย ชื่อมบำรุง หน่วยเอกสาร และหน่วยวารสารและหนังสือพิมพ์ (อัจฉรา จันทสุวรรณ, 2540) ใน ส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินงานวารสาร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การพิจารณาคัดเลือกและ จัดหาวารสารเข้าห้องสมุด การเตรียมเย็บเล่มวารสาร การทำดัชนีวารสารและจัดทำฐานข้อมูล ดรรชนีวารสารภาษาไทยและฐานข้อมูลรวมรายชื่อวารสารภาษาต่างประเทศ และการให้บริการ วารสารซึ่งประกอบด้วย งานบริการยืม-คืนและทวงวารสาร บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการรวบรวมรายชื่อวารสาร บริการจัดทำบัญชีรายการวารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ แยกตามสาขาวิชา บริการรวบรวมและทำดัชนีวารสาร บริการเวียนวารสารภาษาอังกฤษให้ ห้องสมุดคณะ และบริการแนะนำและให้บริการค้นหาวารสารที่ผู้ใช้ต้องการ (คณะทำงานความ ร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาฝ่ายวารสารและเอกสาร ในคณะอนุกรรมการพัฒนา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา, 2537 ; สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2532) บุคลากรใน งานวารสารของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีทั้งหมด 10 คน ได้แก่ บรรณารักษ์ 5 คน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 2 คน เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล 2 คน และลูกจ้างชั่วคราว 1 คน (อัจฉรา จันทสุวรรณ, 2540)

1.2 ความสำคัญของปัญหา

วารสารเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนึ่งในห้องสมุดที่มีความสำคัญ และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการอ่านและการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย เนื่องจากมีกำหนดออกที่แน่นอน มีการจัดพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้สามารถนำเสนอข่าวสารความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทความทางวิชาการเรื่องใหม่ ๆ ของนักวิชาการในสาขาต่าง ๆ มักจะถูกตีพิมพ์ในวารสารก่อน จึงทำให้วารสารเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับใช้ติดตามความเคลื่อนไหว และพัฒนาความรู้ทางวิชาการในแต่ละสาขา (นพรัตน์ ปาลศรี, 2535)

สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และติดตามความรู้ทางวิชาการในสาขาที่ตนศึกษาได้อย่างกว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์นั้น นับได้ว่าวารสารเป็นแหล่งความรู้ที่จำเป็นมากที่สุดอย่างหนึ่ง ห้องสมุดในฐานะที่เป็นสถานที่รวบรวมแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่อาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องจัดหาและรวบรวมวารสารวิชาการสาขาต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องตามจุดมุ่งหมายของมหาวิทยาลัย และความต้องการของอาจารย์และนักศึกษา จากงานวิจัยของบังอร โพธิทอง (2531) ที่ศึกษาการใช้วารสารธุรกิจของอาจารย์และนักศึกษา คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่าอาจารย์และนักศึกษาระดับปริญญาโทใช้วารสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเป็นประจำ ขณะที่นักศึกษาระดับปริญญาตรีใช้เฉพาะวารสารภาษาไทยเป็นประจำ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วอัตราการใช้วารสารภาษาไทยจะสูงกว่าการใช้วารสารภาษาต่างประเทศ เนื่องจากการอ่านบทความวารสารภาษาไทยไม่มีอุปสรรคด้านภาษา ทำให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดีกว่าและสามารถอ่านจบได้ภายในเวลารวดเร็วกว่าการอ่านบทความภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวารสารในแต่ละสาขาวิชามีจำนวนมาก แม้ว่าห้องสมุดแต่ละแห่งจะจัดซื้อวารสารเท่าที่จำเป็น แต่เมื่อมีการบอกรับอย่างต่อเนื่อง ปริมาณวารสารในห้องสมุดก็ย่อมมีมากขึ้นเป็นลำดับ สำหรับหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น จากการสำรวจเมื่อเดือนพฤษภาคม 2540 พบว่า วารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีจำนวน 1,241 ชื่อเรื่อง (จรรยาภรณ์ ทศโยธา, 2540) สำหรับวารสารเย็บเล่มภาษาไทยมีจำนวนถึง 13,736 เล่ม (อัจฉรา จันทสุวรรณ, 2540) ดังนั้นการค้นหาค้นหาบทความในวารสารให้ได้ตามต้องการจึงเป็นปัญหาใหญ่สำหรับผู้ใช้ ภาระหน้าที่อันสำคัญของห้องสมุดคือ ต้องจัดให้มีเครื่องมือเพื่อช่วยในการค้นหาค้นหาบทความในวารสาร โดยเครื่องมือเหล่านั้นจะต้องค้นง่าย ใช้สะดวก และข้อมูลที่ค้นได้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ โดยส่วนใหญ่ห้องสมุดไม่มีปัญหาในการจัดหาเครื่องมือสำหรับค้นบทความในวารสารภาษาต่างประเทศ เพราะมีผู้ผลิตออกจำหน่ายอยู่แล้วทั้งในรูปสิ่งพิมพ์ ซีดีรอม และฐานข้อมูลออนไลน์ แต่สำหรับเครื่องมือค้นบทความวารสารภาษาไทยนั้น ห้องสมุด

แต่ละแห่งจำเป็นต้องจัดทำขึ้นเอง เพื่อให้ผู้ใช้สามารถค้นหาค้นหาบทความในวารสารภาษาไทยที่ห้องสมุดนั้น ๆ บอกรับ ซึ่งอาจจัดทำในรูปของบัตรบรรณวารสาร สิ่งพิมพ์ หรือฐานข้อมูลที่จัดเก็บด้วยระบบคอมพิวเตอร์

เครื่องมือช่วยค้นบทความวารสารภาษาไทยของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น มี 3 ประเภท คือ บัตรบรรณวารสาร สิ่งพิมพ์รูปเล่ม และฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์ โดยในระยะแรกได้จัดทำบัตรบรรณวารสาร เรียกว่า บัตรบรรณวารสารภาษาไทย ให้ข้อมูลรายการบทความตั้งแต่ พ.ศ. 2507-2531 ต่อมาได้นำเข้าโปรแกรมสำเร็จรูป MINI-MICRO CDS/ISIS มาจัดทำฐานข้อมูลบทความวารสารภาษาไทย เรียกว่า ฐานข้อมูลวารสารภาษาไทย เพื่อช่วยให้ผู้ใช้สามารถค้นข้อมูลได้รวดเร็วขึ้น (สุวรรณา ทองสีสุขใส, 2532) จนถึงสิ้นเดือนสิงหาคม 2540 รายการบรรณวารสารภาษาไทยในฐานข้อมูลมีจำนวนทั้งสิ้น 63,854 รายการ (จุญลักษณ์ ทัพโยธา, 2540) ให้ข้อมูลบทความตั้งแต่ พ.ศ. 2532 ถึงปัจจุบัน และในช่วงระยะเวลาเดียวกันนี้ หอสมุดกลางได้จัดทำบรรณวารสารประเภทสิ่งพิมพ์ เรียกว่า บรรณวารสารภาษาไทย ในหอสมุดกลาง เพื่อแก้ปัญหาชั่วคราว เนื่องจากฐานข้อมูลใหญ่ของหอสมุดกลางถูกเก็บไว้ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ ในการเรียกใช้ข้อมูลพบว่า บ่อยครั้งสายการสื่อสารมักขัดข้องทำให้ผู้ใช้ประสบปัญหาในการค้นหาข้อมูลบรรณวารสาร สำหรับบรรณวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางที่เป็นรูปเล่ม ให้ข้อมูลรายการบทความซึ่งสามารถค้นได้จากหัวเรื่องเท่านั้น โดยภายใต้หัวเรื่องเรียงตามอักษรชื่อผู้เขียนบทความ ตั้งแต่พ.ศ. 2532-2537 และหลังจากปีพ.ศ. 2537 เป็นต้นมา ฐานข้อมูลใหญ่ได้ย้ายมาอยู่ที่หอสมุดกลาง ประกอบกับมีเทอร์มินัลสำหรับสืบค้นจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงไม่มีการจัดพิมพ์บรรณวารสารภาษาไทยประเภทสิ่งพิมพ์อีก (อัจฉรา จันทสุวรรณ์, 2540) การสืบค้นจากบัตรบรรณวารสารสามารถค้นได้จากชื่อผู้เขียนบทความ ชื่อบทความ หัวเรื่อง ส่วนการสืบค้นจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์สามารถค้นได้จากชื่อผู้เขียนบทความ ชื่อบทความ หัวเรื่อง และชื่อวารสาร

เนื่องจากวารสารภาษาไทยมีความสำคัญต่อการศึกษา ค้นคว้า สำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี และปรากฏว่าสถิติการใช้บริการห้องวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่นอยู่ในระดับสูงมากคือ เฉลี่ยเดือนละ 3,000 คน (อัจฉรา จันทสุวรรณ์, 2540) ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาวิธีการค้นหาค้นหาบทความของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เหล่านี้ ประกอบกับเครื่องมือช่วยค้นบทความวารสารภาษาไทยของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่นมีถึง 3 ประเภท ทำให้เป็นที่น่าสนใจว่าผู้ใช้ห้องสมุดโดยเฉพาะนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่ใช้วารสารภาษาไทยจะเลือกใช้เครื่องมือประเภทใด และจะมีผล

ต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการหาข้อมูลบทความมาน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้วารสารภาษาไทย โดยการสุ่มสัมภาษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เข้าใช้วารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 15 คน เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2540 พบว่านักศึกษาร้อยละ 53.80 ค้นบทความจากบัตรบรรณวารสาร และร้อยละ 46.20 ค้นจากฐานข้อมูล ไม่มีผู้ใดค้นจากสิ่งพิมพ์ นักศึกษาส่วนใหญ่ร้อยละ 66.00 ใช้หัวเรื่องเป็นข้อมูลในการค้น ถึงแม้ว่านักศึกษาล้วนใหญ่คือร้อยละ 86.80 จะหาบทความวารสารพบและตรงกับความต้องการ และร้อยละ 67.00 ค้นหาตัวเล่มวารสารพบ แต่ก็ยังมีนักศึกษาอีกร้อยละ 13.20 ที่ค้นหาบทความไม่ได้ตามความต้องการ และร้อยละ 33.00 ที่ค้นหาตัวเล่มวารสารไม่พบ ทำให้เป็นที่น่าสนใจว่าอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้นักศึกษาบางส่วนไม่ประสบความสำเร็จในการค้นหาค้นหาบทความวารสารที่ต้องการ และเนื่องจากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นได้ทำการสุ่มสัมภาษณ์นักศึกษาจำนวนน้อย ข้อมูลที่ได้รับอาจมีความคลาดเคลื่อนสูง ผู้วิจัยจึงต้องการทำการศึกษานักศึกษาจำนวนมากขึ้น โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างให้ได้ขนาดเป็นสัดส่วนกับจำนวนประชากรในระดับที่เชื่อถือได้ ซึ่งจะทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการค้นหาค้นหาบทความวารสารภาษาไทย อัตราความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาค้นหาบทความวารสารภาษาไทย และปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จและล้มเหลวในการค้นหาค้นหาบทความวารสารและตัวเล่มวารสาร

การศึกษาเกี่ยวกับวิธีการค้นหาค้นหาบทความวารสาร ความสำเร็จและล้มเหลวในการค้นหาค้นหาบทความวารสาร และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาค้นหาบทความวารสารภาษาไทย รวมทั้งศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการให้บริการวารสารภาษาไทยของหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาคุณภาพเครื่องมือช่วยค้น และการให้บริการวารสารที่ตรงกับความต้องการและพฤติกรรมการณ์การค้นหานักศึกษา อีกทั้งยังเป็นแนวทางในการดำเนินงานจัดทำฐานข้อมูลบรรณวารสารภาษาไทย และการสอนวิธีการค้นหาค้นหาบทความวารสารภาษาไทย รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ และให้คำแนะนำการค้นหาค้นหาบทความวารสารภาษาไทยได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาวิธีการค้นหาบทความวารสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาอัตราความสำเร็จและความล้มเหลว และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาบทความวารสารภาษาไทยของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น

2.3 เพื่อศึกษาความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับการให้บริการวารสารภาษาไทยของงานวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น

3. สมมติฐานของการวิจัย

3.1 อัตราความสำเร็จในการค้นหาตัวเล่มวารสารมากกว่าอัตราความล้มเหลว

งานวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานข้อนี้ได้แก่ งานวิจัยของ สุนันท์ งานโคกกรวด (2529) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นวารสารในหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่าอัตราความสำเร็จในการค้นวารสารคิดเป็นร้อยละ 74.60 และล้มเหลวร้อยละ 25.40 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Murfin (1980) ที่ศึกษาเกี่ยวกับอัตราและสาเหตุของความล้มเหลวในการค้นวารสารที่ต้องการ โดยการเลือกสุ่มรายการอ้างอิง 252 รายการ และให้นักศึกษาระดับปริญญาตรี 31 คน จาก 400 คน เป็นผู้ค้นหารายการอ้างอิงคนละ 5 รายการ พบว่านักศึกษาประสบความสำเร็จในการค้นวารสารคิดเป็นร้อยละ 55.00 และล้มเหลวร้อยละ 45.00 และงานวิจัยของ Piternick (1972) ซึ่งศึกษาถึงความสำเร็จและความล้มเหลวของผู้ใช้ห้องสมุดชีวแพทยูนิเวอร์ซิตี มหาวิทยาลัยบริติชโคลัมเบีย ในการหาวารสารฉบับที่ต้องการพบว่าผู้ใช้ประสบความสำเร็จร้อยละ 73.00 และล้มเหลวร้อยละ 27.00

3.2 อัตราความสำเร็จในการค้นหาบทความวารสารมากกว่าอัตราความล้มเหลว

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของผู้วิจัยโดยการสุ่มสัมภาษณ์นักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คน ที่ค้นหาบทความวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น เมื่อวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2540 พบว่านักศึกษาประสบความสำเร็จในการค้นหาบทความวารสารภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 86.80 และล้มเหลวร้อยละ 13.20

3.3 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จและความล้มเหลว ในการค้นหาบทความวารสาร ได้แก่ ประสบการณ์การค้นหาบทความวารสารภาษาไทย ความถี่ในการค้น วัตถุประสงค์ในการค้น ระยะเวลาที่ใช้ค้น เครื่องมือช่วยค้น และข้อมูลที่ใช้ค้น

งานวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 3.3 ได้แก่ งานวิจัยของ Murfin (1980) ที่ศึกษาเกี่ยวกับอัตราและสาเหตุของความล้มเหลวในการค้นหาวารสารที่ต้องการ พบว่าปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาค้นหาวารสารไม่พบเกิดจาก ปัญหาการดำเนินงานของห้องสมุด (ร้อยละ 30) และความบกพร่องของนักศึกษาเอง (ร้อยละ 15) งานวิจัยของ Piternick (1972) พบว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้ประสบความล้มเหลวในการค้นหาวารสาร ได้แก่ ไม่มีในห้องสมุดหรือห้องสมุดไม่ได้บอกรับ (ร้อยละ 27) อยู่ระหว่างดำเนินการเย็บเล่ม (ร้อยละ 18) ถูกยืมไปใช้นอกห้องสมุด (ร้อยละ 17) ความผิดพลาดของผู้ใช้เอง (ร้อยละ 11) และมีผู้อื่นใช้ภายในห้องสมุด (ร้อยละ 9) สำหรับงานวิจัยของสุนันท์ งานโคกกรวด (2529) พบว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ใช้ประสบความล้มเหลวในการค้นหาวารสารเกิดจาก การใช้ เช่น วารสารมีผู้อื่นนำไปอ่าน วารสารถูกยืมออกไป (ร้อยละ 42.18) การจัดหา เช่น หอสมุดกลางยังไม่ได้รับวารสารนั้นเมื่อถึงกำหนดออก หอสมุดกลางไม่ได้จัดหาวารสารนั้น และวารสารนั้นเลิกบอกรับแล้ว (ร้อยละ 22.18) ความผิดพลาดของผู้ใช้ เช่น ความไม่เข้าใจวิธีการจัดเก็บวารสาร ผู้ใช้จดชื่อวารสารหรือข้อมูลบรรณานุกรมมาผิดหรือไม่สมบูรณ์ (ร้อยละ 18.00) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เช่น เจ้าหน้าที่ลงทะเบียนวารสารผิดพลาด หรือบันทึกข้อมูลในทะเบียนวารสารไม่ชัดเจน (ร้อยละ 2.18)

4. ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

4.1 การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นหาบทความวารสาร จำกัดเฉพาะการค้นหาบทความวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่นเท่านั้น

4.2 ประชากรที่ศึกษา คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ค้นหาบทความวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงเดือนพฤศจิกายน-

ธันวาคม พ.ศ. 2540

5. ข้อตกลงเบื้องต้น

5.1 การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ดังนั้นการวิจัยจะสมบูรณ์เพียงไรขึ้นอยู่กับคำตอบของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละราย

5.2 การสุ่มตัวอย่างของกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น สุ่มจากผู้ที่ค้นหาคำถามความวาทศาสตร์ภาษาไทยโดยใช้เครื่องมือช่วยค้นหาคำถามความวาทศาสตร์เท่านั้น และไม่ได้ระบุจำนวนที่ต้องการแยกตามคณะหรือชั้นปี เนื่องจากในการเก็บรวบรวมข้อมูลจะคำนึงถึงจำนวนรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ซึ่งในบางคณะหรือชั้นปีอาจเก็บข้อมูลได้จำนวนมาก/น้อย/ไม่ได้เลย ตามสภาพความเป็นจริงในการเก็บข้อมูล

6. คำจำกัดความหรือนิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่เข้าใช้และค้นหาคำถามความวาทศาสตร์ภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540

6.2 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น หมายถึง อาคารที่ให้บริการ และที่ทำงานของฝ่ายหอสมุดมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่นโดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 6 งานได้แก่ (1) งานธุรการ (2) งานพัฒนาทรัพยากรห้องสมุด (3) งานเทคนิค (4) งานวารสารและเอกสาร (5) งานบริการ (6) งานพัฒนาระบบและเทคโนโลยีห้องสมุด (ยกเว้นงานห้องสมุดคณะ 12 แห่ง)

6.3 วารสารภาษาไทย หมายถึง วารสารภาษาไทยที่หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่นจัดให้บริการ และจัดทำดัชนีวารสารให้ค้น

6.4 เครื่องมือช่วยค้นหาคำถามความวาทศาสตร์ (Index Searching Tools) หมายถึง แหล่งข้อมูลดัชนีวารสารที่จัดทำโดยหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อให้ผู้ใช้ค้นข้อมูลบรรณานุกรมของบทความวารสารภาษาไทย แบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

6.4.1 บัตรดัชนีวารสาร ให้ข้อมูลบรรณานุกรมบทความวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2507 ถึงพ.ศ. 2531

6.4.2 ดรรชนีวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลาง เป็นสิ่งพิมพ์ซึ่งให้ข้อมูลบรรณานุกรมบทความวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2532 ถึงพ.ศ. 2537

6.4.3 **ฐานข้อมูลวารสารภาษาไทย** เป็นฐานข้อมูลที่จัดเก็บและสืบค้นด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ให้ข้อมูลบรรณานุกรมวารสารภาษาไทยในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 ถึงปัจจุบัน (2540)

6.5 **ข้อมูลที่ใช้ค้น** หมายถึง ข้อมูลที่ผู้ใช้มีหรือเตรียมมาค้นบทความวารสารภาษาไทย ได้แก่ ชื่อผู้เขียนบทความ ชื่อบทความ หัวเรื่องของบทความ และชื่อวารสาร (กรณีค้นจากฐานข้อมูลระบบคอมพิวเตอร์)

6.6 **ความสำเร็จในการค้นบทความวารสาร** หมายถึง การที่นักศึกษาค้นพบบทความวารสารที่ตรงกับความต้องการ

6.7 **ความล้มเหลวในการค้นบทความวารสาร** หมายถึง การที่นักศึกษาค้นพบบทความวารสารแต่ไม่ตรงกับความต้องการ และค้นหาแต่ไม่พบตัวเล่มวารสารตามข้อมูลบรรณานุกรมที่ค้นได้

6.8 **ความสำเร็จในการค้นหาตัวเล่มวารสาร** หมายถึง การที่นักศึกษาค้นหาและพบตัวเล่มวารสารตามข้อมูลบรรณานุกรมที่ค้นได้

6.9 **ความล้มเหลวในการค้นหาตัวเล่มวารสาร** หมายถึง การที่นักศึกษาค้นหาแต่ไม่พบตัวเล่มวารสารตามข้อมูลบรรณานุกรมที่ค้นได้

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบวิธีการค้นบทความวารสารภาษาไทย อัตราความสำเร็จและความล้มเหลว ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการค้นบทความวารสารภาษาไทย รวมทั้งความคิดเห็น ปัญหา และข้อเสนอแนะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการให้บริการวารสารภาษาไทยของงานวารสารในหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ 3 ลักษณะ คือ

7.1 เป็นแนวทางสำหรับงานวารสาร ของหอสมุดกลาง สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในการปรับปรุงเครื่องมือช่วยค้นให้สอดคล้องกับความต้องการและพฤติกรรมการค้นของนักศึกษาได้อย่างสะดวก และรวดเร็ว

7.2 เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ ที่ทำหน้าที่ให้บริการในการสอนการค้นบทความวารสารภาษาไทย รวมทั้งดำเนินการประชาสัมพันธ์ และให้คำแนะนำการค้นบทความวารสารภาษาไทยที่ถูกต้อง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถค้นบทความวารสารได้อย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

7.3 นำไปปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาคุณภาพ การให้บริการวารสารภาษาไทยที่ตรงกับความต้องการของนักศึกษาและมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัยขอนแก่น